Trouhertige waerschouwinghe aen alle Christelijcke Potentaten ende Overicheden: teghens de t'samenspreeckinghe ende het discours des Paus Pauli/Philippi Coninc van Spaengien / ende des Ertshertoghen Ferdinandi/hoemen Duytslant overvallen ende bedwinghen mochten/ Van der societeyt Iesu tot Munchen ende Ingholstadt in Beyeren uytghegaen ende aen den dach ghegheven.

Overgheset uyt den Hoochduytsche in onser Nederlandtsche Tale.

Nae de Copie van Magdeburgh/ 1608.

Paus Paulus.

BEminde lieve Soon v. l. comste sien wy van herten geerne/ ende zijn daer over oock seer verblijt/ wilde God/ wy mochten tegenwoordich tot Reghensborch zijn / wy souden de Ketters wel haest van cant helpen/ende den Ryerdach nae onsen wensch volbrenghen. Voor alle dingh ontbiet onse lieve Hertogh Ferdinand/oft de Ketterssche Vorsten ende Stenden/de begheerde contributien/ die onder den tytel des Turcxsen krychs gheprotesteert wort/ noch niet bewillighen en willen.

Ferdinand.

Alderheylichste Vader/ int minste niet/ ende t'is oock grootelijcx te besorghen/dat sy sekerlijck bericht zijn / hoe zy op uwer Heylicheyts begeeren een groote somma / jae veel Milioenen goudts (t'welck zy veel jaeren herwaerts tot den voorgewendeden Turcksen krijgh verschoten/in Spaengien ende Nederlandt ghevoert ende versleten is ghewoorden. Ende dewijle nu teghenwoordich den Hertogh van Beyeren een treflijcke krijghsmacht/ door u Heylicheydts volmacht ende bevel veel jaren herwaerts te samen gebracht/ende hem t'selve nu met de Stadt Donaweth soo wel ghelucht is/ vreesen sich de Ketterische Stenden seer/dat soodanige macht wel tegen haer mocht ghebruyckt worden/ dat zy oock niet seeckerder hebben souden/indien de contributie volchde/ ende ettelijcke Melioen goudts onder t'decksel des Turckschen krijghs hier by een ghebrocht/ende zy alsoo aen gelt gantsch ontbloocet worden.

Philippus Coninck van Spaengien.

Alderheylichste Vader/ op dat uwe Heylicheydt onse

kinderlijcke ghehoorsaemheyt ende trouwe/ hoe langher hoe meer bevinden sult/ soo willen wy alle onse krijghs-macht onder decsel van de ghemaecte pays met de Statē/ door onsen Hertochdom Maylant eñ Tyrolen in Beyer-landt voeren/ ende de Kettersche Standen haest onder de gehoorsaemheyt der Roomsche Catholische Kercken hel-pen brenghen.

Ferdinand.

Wy souden hier niet onverswegen laten/ dat wy op den Rijcrdach met groot verdriet ende onwille gesien hebben/ ende noch sien moeten/ het welcke oock onse voornemen seer schadelijck zijn mochten/ dat namelijck de Kettersche Standen teghenwoordich een aert aen haer hebben/ als Samsons Vossē/ die ettelijcke met dē hoofde gintswaerts ende ettelijcke herwaerts sien/ ende waren doch metten steerten t'samen gebonden/ datse alle te samen eenen wech loopen moesten/ also ofte wel de Kettersche inde Religion verscheyden zijn/ sommige Luthers/ sommige Calvinisch ende met vele andere Secten twistich zijn/ eñ doch sy alle de Ausborsche Confessie houden/ ghelijck sulcx de Heeren vande societeyt Iesu tot Ingelstadt/ in een gantsche nieu-we Schrift/ dat zy dat Lutersche Elent noemen/ teghens de Kettersche Predicantē tot Ausborch ende andere oordē treffelijck bewijsen/ ende tot Ingelstadt drucken laten/ soo zijn sy doch tegens ons so styf tsamen gherockent/ dat het te besorghen is/ soo zy niet van een verstropt en worden/ dat sy ons machtich ghenoech zijn sullen: So laet het hem oock aen sien dat die archlistige Coninc in Vrancrijck/ eñ die in Enghelant ende Denemarcken/ oock de Staten eñ Venetianen leggen met de Kettersen alle onder een decsel.

Paus Paulus de 5.

Dewijle de saken daer hen uyt willen/ so moet hem onse

outite

oudste Soon Rudolphus Imperator daer in leggen/ende dewijle de protesterende Ketters soo hardt op de Religions vrede dringen/ eñ die niet naelaten willen/so soude hy sulckẽ die Lutersche Ketters een tijt langh met woordẽ (gelijc als den Vngeren) toeseggen: maer de Calvinische Ketters soude hy van sulcke vrede buyten sluyten/t'welcke hen de Lutersche sullen selfs wel gevallen laten/ dewijle sy tot op desen tegenwoordige tijt in alle Schriften de Calvinische met stercken gront overwesen hebbẽ/ dat sy in Religions vrede nemmer meer begrepen zijn gheweest. Als dan de Ketters door desen middel verstropt zijn / soo moetmen de Calvinische metten eersten overvallen/ eñ om dat sy geen hulpe en soudẽ gecrijgen/soo sal de Keyserlijcke Majesteyt alle degene inden Ban doen/die haer eenige hulpe bewijsen sondẽ mogen: Daer nae soude hy oock den Luterschen de Religions-vrede op seggen / t'welcke dan een swacken hoop/ende lichter om te bedwingen sullen wesen.

Ferdinand.

Wy hebben met ons getrouwen Rade vande societeyt Iesu, langen tijt op desen sin gedacht/de Lutersche eñ Calvinische te verstropen / alleen staet haer noch eenen wech totter eenicheyt open/dat/ofmen ghelijck de Calvinische overviel/so souden sy haest de Lutersche om hulpe roepen/ met voorwendinge dat het ons niet om de Religion/maer om de Region te doen is. Hoe zy dan beter tot deser tijt toe den Luterschen in vele Schriften te ghemoet comen/ daer door sy sullen als een muyre te samen houden/ende haer Landen eñ luydẽ tot onderhoudinge der Duytscher vryheyt/met alle eendrachtige macht defenderen/ ghelijck de Venetianen tegens uwe Pauselijcke macht gedaẽ hebbẽ.

Paus Paulus.

Beminde lieve Soone/noch de Venetianen/noch andre

 sulken

sullen haer niet te vroech verblijden/respecteert nu ons/eñ houdet stijf aen ons / wy sullen de Duytsche Ketterische Stendē haest tot der eenicheyt der Catholijcsche Roomsche kercke/eñ onder onse gehoorsaemheyt brenghen / als sulcx gedaen is/dan sullen niet alleene de Venetianē/ maer oock de Hollanders/des Coninghs in Vrancrijck eñ Enghelandts hoochmoet eñ bedroch haest een eynde nemen/ alleene onsen Sone Phillippus wende alle vlijt aen/eñ laten de Staten in Nederlant alle mogelijcke middel voordragen/ daer met tot deser tijt vrede gemaeckt mach werden / ende datmē met eender krijghs macht in Duytslant comen can/so sal onse voornemen in corte jaren tot eē goede eynde comen: Ghy onse lieve Soon sult tot eenen Catholicsche Coning eñ Monarche over gants Europa gemaeckt worden/welcke wy u in u oore segghen / daer met dat het u swagher Ferdinand niet en hooret.

Philippus Coningh in Spanien.

Alderheylichste Vader aen ons en sal het niet gebrekē/ maer de Staten en willen haer niet recht daer toe verstaē/ ic hope anders niet onse getrouwe vrient Spinola eñ andere Commissarisen/die tegenwoordich inden Hage zijn/ sullen wat besonders eñ vruchtbaerlijcx uptrechtē. Maer als wy met onse macht in Duytslandt aen comen/ hoe sal men den krijgh aenvanghen?

Paus Paulus.

Onse getrouwe Cardinalē/ eñ die van Iesu houdē recht daer van/eñ wy zijn ooc gants van die meeninge/dat men de Ketters aen drie oorden moet aen grijpen/namelijc/aen dē Rijnstroom/den Paltsgrave eñ zijne gebuerē de Hessē/ door onsen getrouwen Hertogh van Lothringen/ ende de Bisschoppē / eñ dan die uyt Beyerē moet een deel krijghs macht in die benabuerde Paltz Neuburg/eñ andre grense aenvoeren/d'ander deelē moeten haer op de Swabische

Steden

Steden/ eñ sonderling in dat Wirtenberger Lant keerẽ/ als men dan sonderlijck den jongen Hertoch heymelijc eñ opentlijck mach nae stellen/ daer mede hem upt den wech ruymen/eñ sulcken Lant des te eerder becomen moghen/ als nu dit Vorstendom verovert is/ so cannen de overighe Ketters/als de Voochtlanders/Duringer/ Meiszner/ eñ Sassen/ oock haest bedwingen / eñ wederom tot de gehoorsaemheyt brenghen.

Ferdinand.

Dese raet der Cardinalen eñ societeyt Alderheylichste Vader/laten wy ons seer wel behagen: Maer als de Ungeren ons noch wijder bestrijden/ende den Turck tot een Schuts-heer aen nemẽ / ende met des selfstẽ hulpe in onse erflanden/Oostenrijc/Steyr/Carndten/eñ Crain in vallen/eñ dan op de ander zijden die protesterende Ketters/ met haerder macht Beyerlandt eñ andere aengrijpẽ/ hoe soudemen moghen sulcke twee Rebellen teghenstaen?

Paus Paulus.

Dese gevaer can ons dẽ outste Soon/de Keyser na zijner keyserlijcke autoriteyt (die hy van ons ontfanghen heeft/ haest voorcomẽ / wanneer hy de Ungerẽ haer Religion eẽ tijt lang vry laet/so soudẽ sy de wapẽ haest nederleggẽ / de welcke sy al over langh moede zijn geweest / daer na moet hy de protesterende Vorsten eñ ketteren met dreyginge in den Ban te doen/ vrede gebieden/dat sy stille zijn/met een goet promis eñ vertroostinge/ dat alle saken op dat eerste op eenen anderen Rijcxdach vervordert/ eñ tot eenẽ goede eynde sullen gebracht werden: Maer wy op onse zijde willen tusschen deses/ dat Beyersche krijghsvolc met Spaenscher/ Walscher/eñ Duytscher macht stercken/ des halven dat wy ons in nootsake aen beyde zyden / tegẽ de Ungerẽ eñ protesterende ketteren verweren/eñ in alles verwinnẽ/ eñ also gantsch Duytslant onder onse macht brengẽ mogẽ/etc. Daer toe verleene de Vorste deser werelt hulpe.

O ghy

O ghy Edele Duytsche Vorsten ende andere Poten-
taten deser Werelt / voor comt doch wat dese afghesepde
vyandt aller recht geloovige Christenē / deur des Satans
eñ Jesuiters voornemen ende moetwil alle te samen beslo-
ten hebben: Doet met uwe Onderdaenen rechtveerdige
boete/laet af van verachtinghe des Goddelijckē woorts/
vreest Godt/waeckt ende bidt/ende houdet inde hoochste
eenicheydt te samen/ soo sult ghy int eynde met Godt de
de overwinninghe behouden.

Alle Vorstelijcke persoonen moghen haer wel wachten
voor dese ende ander heymelijcke aenslaghen / want men
staet hen over al nae t'leven/so met vergift/ vyer ende an-
dere schadelijcke wapenen: van welcke uwe E. de al-
moghende Godt wil bewaren/ende in sijn hey-
lich ghelept ende beschuttinghe
nemen.

F I N I S.

